

ÉLHETŐ MINDENNAPOK

ÉLETMINŐSÉG JAVÍTÁSA

DEMENCIA ÉS INKONTINENCIA ESETÉN

HÁNY ÉVES IS AZ, AKI IDŐS?

45-59 év

középkorúak

60-74 év

idősek

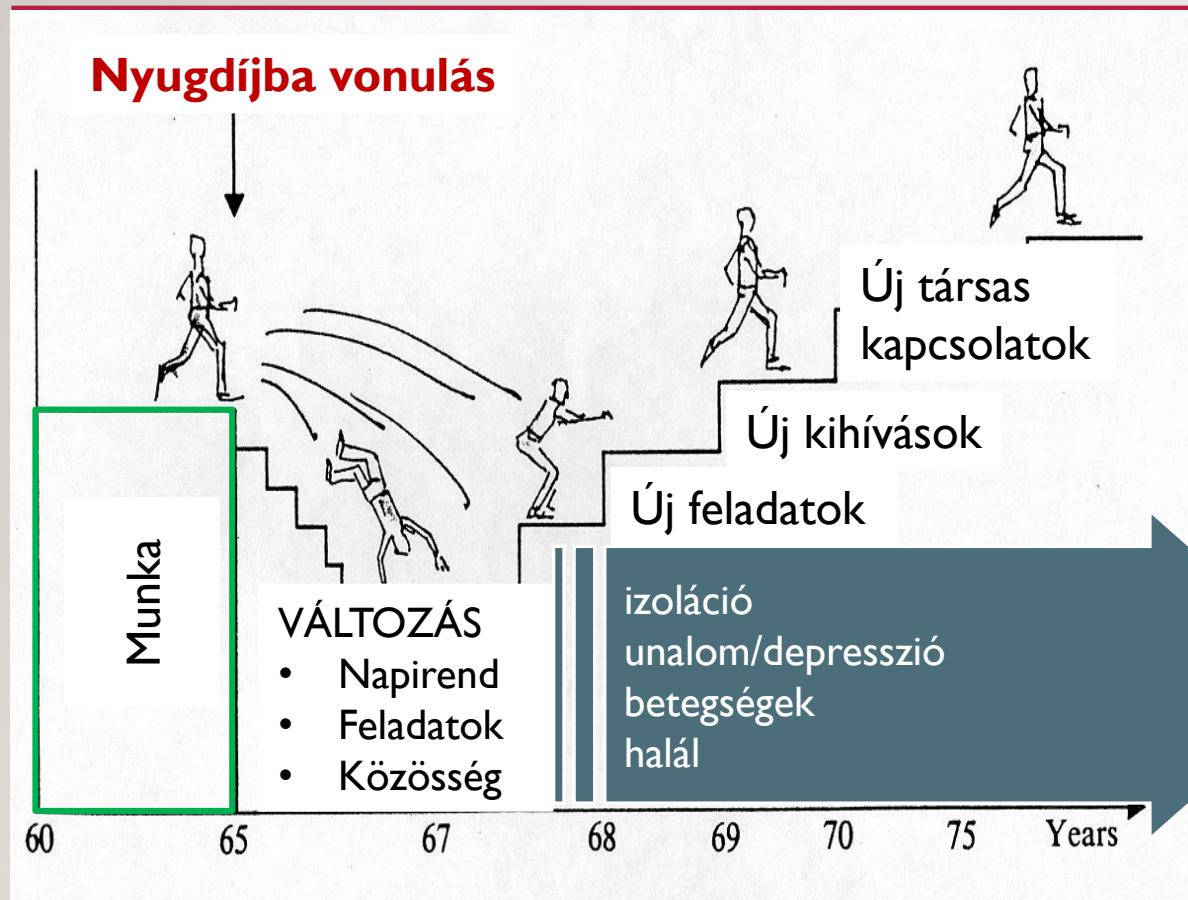
75-90 év

öregék

90 év felett

aggastyánok

MI TÖRTÉNIK AZ IDŐS EMBERREL?

MI TÖRTÉNIK AZ IDŐS EMBERREL?

„Ezért tehát nem csüggedünk.

Sőt ha a külső emberünk megromlik is,

a belső emberünk mégis megújul napról napra”

Pál második levele a Korinthusiakhoz 4. 16.

IDŐSKOR EGÉSZSÉGÜGYI JELLEMZŐI

- Multimorbiditás: egy időben több betegség és azok kölcsönhatásai
- Szellemi hanyatlás, demencia
- Funkcionális képességek csökkenése
- Alkalmazkodó képesség csökkenése
- Mozgáskorlátozottság, akadályoztatottság
- Szociális függőség fokozódása
- Hangulati változások, depresszió, regresszió

IDŐSKOR EGÉSZSÉGÜGYI JELLEMZŐI

- **inkontinencia**
(vizelet – széklettartási zavar / képtelenség)
- **immobilitás**
(mozgásképtelenség / korlátozottság)
- **instabilitás** (állásképtelenség vagy probléma)
- **iatrogénia** (orvos-egészségügyi ártalmak)
- **intellektuális** hanyatlás

INKONTINENCIA IDŐS KORBAN

„Az inkontinencia olyan önkéntelen vizeletvesztés, amely **higiéniás, pszicho-szociális** probléma és ez objektíven demonstrálható.”

(Nemzetközi Kontinencia Társaság)

A VIZELETKIVÁLASZTÓ RENDSZER

1. Vesék:

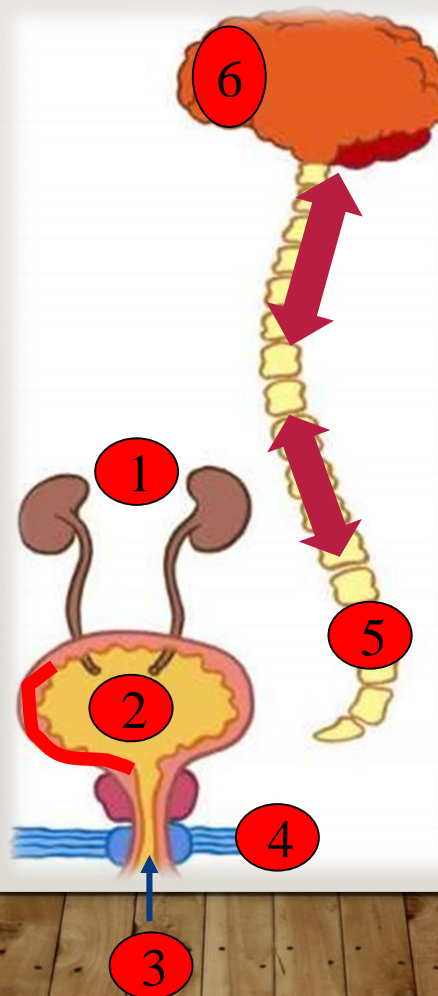
A mérgeanyagokat, bomlástermékeket szűrik ki a vérből és távolítják el az itt termelt vizelettel

2. Hólyag:

Tárolja a vizeletet, míg az ki nem ürül a szervezetből

3. Húgycső:

Üreges cső, rajta keresztül ürül ki a vizeletet a hólyagból

4. Záróizom:

A hólyagnyaktat körülvevő, a húgycső felső végén „szelepként” működő izom

5. Tiltóreflex központ:

Az idegek gerincvelő alsó részén található csoportja, célja, hogy közölje az agy a hólyag teltségét és szabályozza a záróizom működését

6. Központi idegrendszer

A VIZELETÜRÍTÉST SZABÁLYOZÓ MECHANIZMUS

Kettős idegi szabályozás:

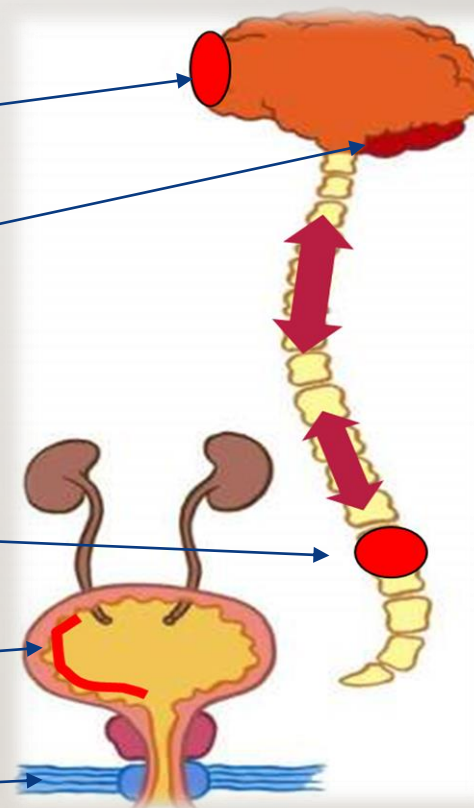
**Frontális lebeny
(tudati szabályozás)**

**Hólyagműködés agyi központjai
(reflexes szabályozás)**

Sacrális hólyagközpont a gerincvelőben

**Húgyhólyag,
falában nyomásérzékelő receptorokkal**

Medencefenék záróizomzata

INKONTINENCIA IDŐS KORBAN

Co-morbiditás

- **D** – diabetes
- **I** – infekció
- **A** – atrophias vaginitis
- **P** – farmakológiai ok
- **P** – pszichogén ok
- **E** – endokrin ok
- **R** – csökkent mozgásképesség (reduced mobility)
- **S** – székrekedés (stool impaction)

INKONTINENCIA IDŐS KORBAN

Pharmakológiai ok:

- Diuretikumok;
- Antidepresszánsok;
- Antipszichotikumok;
- Sedatívumok;
- Hipnotikumok;
- Alfa-adrenerg blokkolók;
- Kalcium-csatorna blokkolók;
- Antikolinerg szerek;

Gyógyszerek, amelyek vizeletinkontinenciát okozhatnak, illetve ronthatják az állapotot

<i>Hatóanyag</i>	<i>Hatásmechanizmus</i>	<i>Inkontinencia típusa</i>
Alfa rec. blokkoló – prazosin – terazosin – doxazosin	a záróizom relaxációja	stresszinkontinencia
A hólyagot nyugtató szerek – Antikolinergicumok – tricyclikus antidepresszánsok – imipramin, melipramin – dopaminerg szerek (antiparkinson szerek) – görcsoldók	a hólyagizomzat relaxációja	túlfolyásos inkontinencia
A hólyagot izgató szerek – kolinergikumok – koffein – alkohol	a hólyagizomzatot ingerületbe hozzák	késztetéses (urge) inkontinencia
Szedatívumok – antihisztaminok – antidepresszánsok – trankvillánsok – hipnotikumok	csökkentik az ingerérzést a hólyagban	túlfolyásos inkontinencia
Egyéb szerek – alkohol – hallucinogén drogok – diuretikumok	csökkentik a központi idegrendszer gátló hatását, gyors hólyagtelődést okoznak	késztetéses (urge) inkontinencia

MOZGÁSKORLÁTOZOTTSÁG, AKADÁLYOZTATOTTSÁG

A BETEG MOBILITÁSÁNAK BESZŰKÜLÉSE, MANUALITÁSÁNAK MEGGYENGÜLÉSE
AKADÁLYT JELENT A NAPI TEVÉKENYSÉGEK VÉGZÉSÉBEN

Háttér:

- Izom gyengeség, Csontritkulás, Traumák
- Izületi degeneráció, deformitás, fájdalom
- Idegrendszeri megbetegedések
- Nem megfelelő élettér, lakókörnyezet

Teendők:

- Folyamatos és fokozatos mobilizálás, rehabilitáció
- Gyors, hirtelen mozdulatok kerülése, Balesetek kivédése
- **Önellátás képességének fejlesztése**
- **Segédeszközök biztosítása**
- Szociális gondoskodás

SZOCIÁLIS FÜGGŐSÉG FOKOZÓDÁSA

A BETEG A MINDENNAPI TEVÉKENYSÉGEI VÉGZÉSE SORÁN NEHÉZSÉGEKKEL KÜZD,
ÖNELLÁTÁSI KÉPESSÉGÉBEN ZAVART SZENVED

Háttér:

- Meggyengült élettani funkciók
- Mozgáskorlátozottság
- Hangulat változások: apátia, regresszió, depresszió
- Értéktelenség érzés, elmagányosodás
- Nem megfelelő élettér, lakókörnyezet

Teendők:

- **Folyamatos támogatás, gondoskodás, figyelem!**
- Önellátás képességének fejlesztése
- Segédeszközök biztosítása

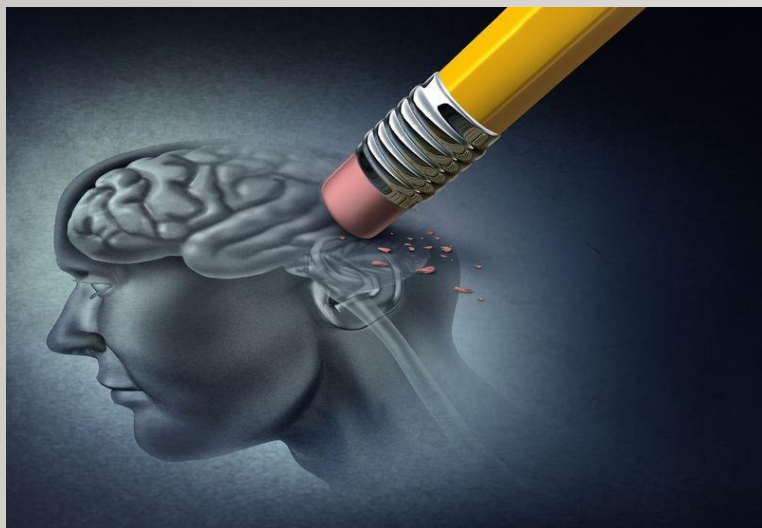
DEMENCIA

World Health Organization

- Az **emlékezet** olyan mértékű hanyatlása, mely ellehetetleníti a mindennapi önálló életvitelt
- A gondolkodásban, **tervezésben**, mindennapi cselekvésekben bekövetkező hanyatlás
- A környezetben történő **tájékozódás** beszűkülése időben és térben
- **Érzelmi kontroll** csökkenése, változások a társadalmi viselkedésben

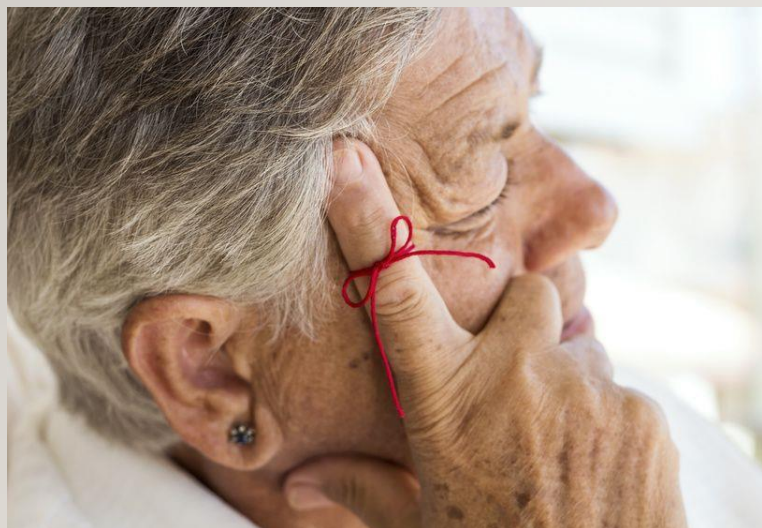

DEMENCIA TŰNETEI

- **Szótalálási nehézség**
- Nem emlékszik olyan **személyek** nevére, akik életében **meghatározóak** voltak
- **Arcok felismerése** gondot okoz
- **Zavart a hétköznapi rutincselekedetek elvégzésekor**
- **Figyelemzavar**
- **Memória zavar, eltévedés,**
- **Orientációs zavar, időbeni tájékozódás zavar,**
- **Csökken az ítéletképesség,**
- **Kedélyállapot romlás,**
- ....

DEMENCIA TESZT

Normál teljesítmény
10 pont

Enyhe kognitív hanyatlás
(pl. számtévesztés és a kéz elhelyezéséből eredő hibák)
8 pont

Középsúlyos kognitív hanyatlás
4 pont

Súlyos kognitív hanyatlás
2 pont

Mini-Mentál teszt

NÉV: ..... TAJ szám: ..... Dátum: ..... Felvevő: .....

	MAX PONT	ELÉRT
ORIENTÁCIÓ IDOBELI - Milyen évet írunk? Milyen évszak van most? Hányadika van ma? Ma a hét melyik napján vagyunk? Milyen hónapban vagyunk? TÉRBELI - Milyen megyében vagyunk? Milyen országban vagyunk? Milyen városban vagyunk? Meg tudja nevezni ezt a helyet? Az épület hányadik emeletén vagyunk?	5+5	
MEGJEGYZŐ EMLÉKEZÉS Kérdezze meg a beteget, hogy ellenőrizheti-e emlékező képességét. Ezután tisztán és lassan, kb. 1 másodpercenként, nevezzen meg 3 egymástól független tárgyat: „ citrom, kulcs, labda ”. Miután mindhármat felsorolta, ismételtesse el a szavakat a beteggel. Az első ismétlés alapján értékeljen (0-3 pont), de addig ismételjék a feladatot, (legfeljebb ötször), amíg a beteg mind a 3 tárgyat meg tudja nevezni. Ha a beteg egyszer sem tudja mind a három tárgyat megnevezni, a feladat nem értékelhető.	3	
FIGYELEM ÉS SZÁMOLÁS Kérje meg a beteget, hogy 100-ról indulva hetesével számoljon visszafelé. Öt levonás után (93, 86, 79, 72, 65) állítsa meg. A helyesen megadott számok alapján pontozzon. Kérje meg a beteget, hogy betűzze el a „ világ ” szót visszafelé. A helyes sorrendben mondott betűk alapján pontozzon (pl. gállv=5, gállv=3). A két teszten elért eredmények közül a magasabb pontszámot írja be.	5	
FELIDÉZŐ EMLÉKEZÉS Kérje meg a beteget, hogy a korábban ismételtetett 3 szót ismétlje meg.	3	
MEGNEVEZÉS a) Mutassa meg a karóráját a betegnek, és kérdezze meg, mi az. b) Ismétlje meg a fenti próbát egy ceruzával .	1+1	
ISMÉTLÉS Ismételtesse meg a beteggel ezt a mondatot: „ Semmi ha, és semmi de ”. Csak egy próbálkozás megengedett.	1	
HÁRMAS PARANCS Végeztesse el a beteggel a következő feladatot: „ Vegyen egy papírt a kezébe, hajtsa félbe és tegye le a földre! ” Minden helyesen végrehajtott feladatrész 1 pontot ér.	3	
OLVASÁS Olvasassa el az alábbi nyomtatott nagybetűvel írott szöveget: „ CSURJA BE A SZEMÉT! ” és kérje meg, hogy hajtsa végre. Csak akkor adható az 1 pont, ha a beteg be is csukta a szemét.	1	
ÍRÁS Adjon a betegnek egy üres lapot, és kérje meg, hogy írjon arra egy mondatot. Ne diktáljon, a betegnek spontán kell írnia. A mondatnak értelmesnek kell lennie, alanyt és állítmányt is kell tartalmaznia. Nyelvtani hiba nem számít.	1	
MÁSOLÁS Egy üres papírra rajzoljon két, egymást metsző ötszöget. Kérje meg a beteget, hogy pontosan másolja le a rajzot. Akkor értékelhető a feladat, ha mind a 10 szög megvan, és a két idom két pontban metszi egymást. Kézremegés, vagy az ábra elfordulása nem számít.	1	
ÖSSZPONTSZÁM	30	

Normál 24 – 30, Enyhe demencia 15 – 23, Közepes fokú demencia 10 – 14, Súlyos fokú demencia < 10

Az iskolázottság és életkor szerinti normál értéktől 3, vagy annál több ponttal elmaradó eredmény klinikailag szignifikáns kognitív funkciózavart valószínűsít.

DEMENCIA VAGY ÖREGSÉG?

Normális öregedési folyamat

Feledésbe merülhetnek egy esztendővel korábbi beszélgetések vagy események részletei.

Egy-egy ismerős neve nehezen felidézhető.

Alkalmanként megfeledkezik dolgokról és eseményekről.

Alkalmanként nehezen találja a szavakat.

Miközben a családtagok nem érzékelnek állapotváltozást, az idősödő ember aggodalommal tekint az emlékezőképességében bekövetkezett változásokra.

Demencia

Feledésbe merülnek teljesen friss beszélgetések és események részletei.

Nem tudja a családtagok neveit, vagy nem ismeri fel őket.

Rendszeresen megfeledkezik dolgokról és eseményekről.

Beszéd közben gyakran tart szüneteket és használ időnyerésre szolgáló szavakat és töltelékszavakat, így keresve a megfelelő kifejezést.

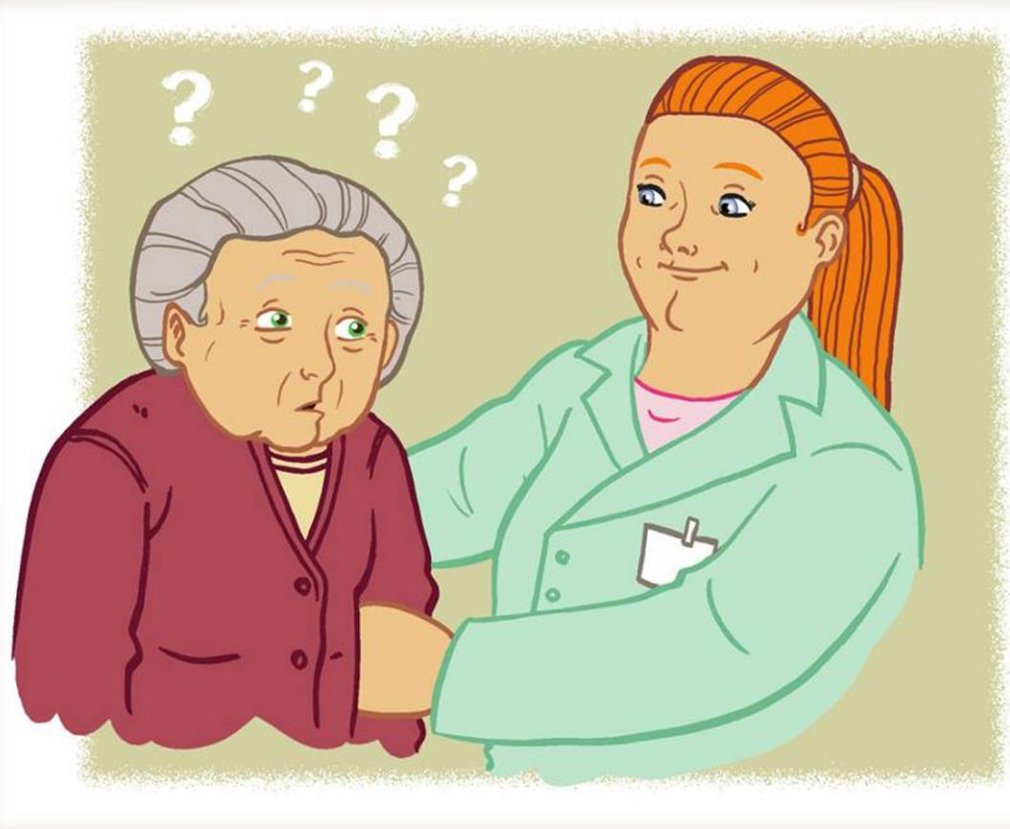
Miközben a családtagok aggodalommal szemlélik a memóriában bekövetkezett változásokat, az adott személy semminemű problémát nem érzékel.

BÁNJUNK VELÜK AZ Ő TEMPÓJUKBAN

Tartsunk szemkontaktust →

Beszéljünk tisztán, lassan →

Használjunk egyszerű és tiszta jelzéseket →

← Ügyeljünk a testkontaktus jelentőségére

← Figyeljük a beteg testbeszédét

← Figyeljük a saját testbeszédünkre

DEMENCIA A KONTINENCIA ZAVAR HÁTTERÉBEN

PRIMALISATION

Homlok-lebény funkciói csökkennek (tervezés, ítélőképesség, társas viselkedés):

Akaratlanul üríti hólyagját, ott és akkor, amikor az tele van

APRAXIA

Kézmozgás és kézkoordináció csökkenése:

Nem tud zipzárat húzni, gombot gombolni

AMNESIA

Tanulás, visszaemlékezés és felismerési képességek csökkenése:

Nem emlékszik merre van a mosdó

AGNOSIA

Felismerési képességek hiánya:

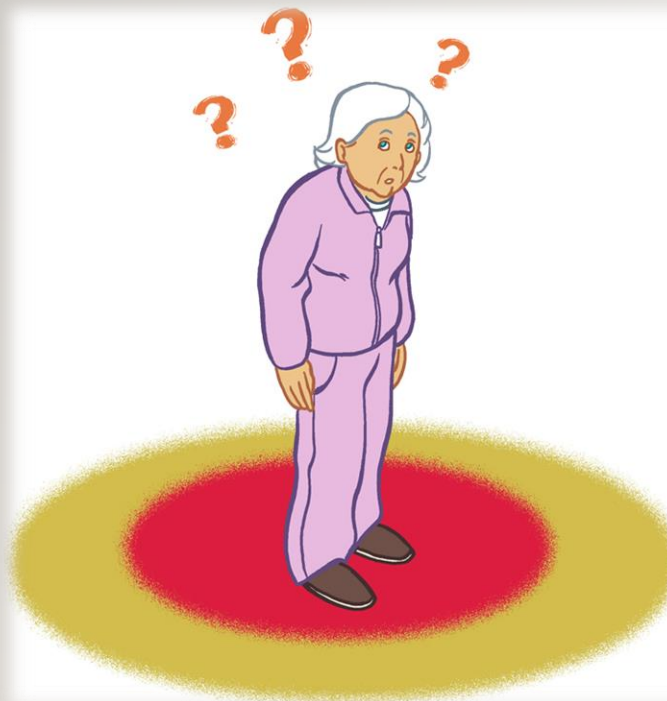
Azt hiszi, hogy a szék a wc

APHASIA

Csökkent beszédkésztség, nyelvértés

Képtelen segítséget kérni

DEMENS INKONTINENS TÁMOGATÁSA A MINDENNAPOKBAN

A Jelöljük a WC-t könnyen felismerhetően

B Válasszunk megfelelő terméket az önállóan végezhető cseréhez és toalett-tréninghez

C Bánjunk a betegekkel az ő tempójukban

DEMENCIA A MINDENNAPI INKONTINENCIA ELLÁTÁSBAN

Enyhe mértékű szellemi leépülés

Önmagában nem vezet inkontinenciához

Cél a páciens aktivitásának megőrzése

Kontinenciára fordított aktív figyelem!

Mérsékelt szellemi leépülés

Páciens kontrollja és aktivitása csökken,

nő az inkontinencia kialakulásának kockázata

Rendszeres toalett tréning! Diszkrét védőeszköz !

Súlyos szellemi leépülés

Önellátás korlátozott, állandó segítséget igényel

Alapszükségletek kielégítésének támogatására szorul

Egyénileg kiválasztott védőeszköz! Biztonságos környezet!

Etikai megfontolások!

SZEMÉLYRE-SZABOTT TERMÉKVÁLASZTÁS SZEMPONTJAI

- Inkontinencia mértéke, jellege (vizelet / széklet)
- Megfelelő méret / Szivárgásveszély
- Demencia súlyossági foka
- Toilet tréning
- Pelenkacsere (önállóan, segítséggel)
- Felhelyezési pozíció (fekvő, álló)
- Nemek
- Bőr állapota

ÁPOLÁSI FOLYAMAT

PROTOKOLL ALAPÚ ELLÁTÁS

SZEMÉLYRE-SZABOTT TERMÉKVÁLASZTÁS

PROFESSIONÁLIS INKONTINENCIA ELLÁTÁS = ÉLETMINŐSÉG JAVÍTÁS

'A megfelelő életminőséget biztosító kezelés szempontjából kiemelt jelentősége van a **megfelelő nedvszívó kapacitású, méretű és típusú** nedvszívó eszköz helyes, a **beteg mindenkori szükségleteihez, adottságaihoz alkalmazkodó** megválasztásának.' *

SZAKEMBEREK (GP, Nurs, NH, Ph, MDS)

Magasabb szakmai színvonalú ellátás

Szövődménymentes inkontinencia ellátás

Optimális, költséghatékony ápolás

ÉRINTETT, HOZZÁTARTOZÓ

Egészséges bőr

Egyszerűbb ápolás

Megtartott önbecsülés

Szövődmény és szivárgás mentes, költséghatékony gondoskodás

*„Egészségügyi szakmai irányelv – A felnőttkorban előforduló, nem neurológiai eredetű vizeletinkontinenciáról”: http://www.hbcs.hu/uploads/jogszabaly/2312/fajlok/EEM_szakmai_iranyelve.pdf

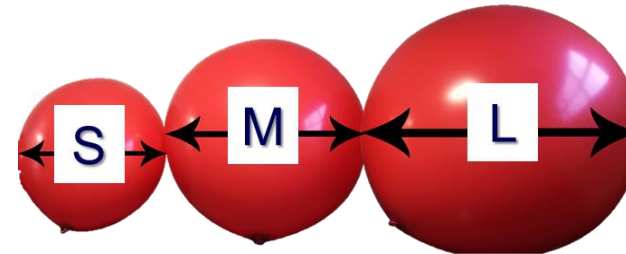
PROTOKOLL ALAPÚ ELLÁTÁS

SZEMÉLYRE-SZABOTT TERMÉKVÁLASZTÁS

Szivárgásmentes, biztonságos inkontinencia ellátás

TERMÉK kritériumai:

- Megfelelő nedvszívó **KAPACITÁS**
- Megfelelő **MÉRET**
- Megfelelő termék **TÍPUS** = szükséglethez, adottsághoz alkalmazkodó

PROTOKOLL ALAPÚ ELLÁTÁS

SZEMÉLYRE-SZABOTT TERMÉKVÁLASZTÁS

Vizelet			
Vizelet és széklet			
	 Önellátó képesség		
	Aktív / Mobilizálható		Ágyhoz kötött

SZEMÉLYRE-SZABOTT INKONTINENCIA ELLÁTÁS

Önellátó képesség mértéke		
Beteg Profil		

Mária, 78 éves,
demenciában szenved és
súlyos inkontinens

Miért válasszuk a TENA *Pants-et*?

**SZEMÉLYRE-SZABOTT
INKONTINENCIA ELLÁTÁS**

Anna, 75 éves,
kerekes székhez kötött és
segítségre szorul a termékcserénél

Miért válasszuk a TENA *Flex-et*?

**SZEMÉLYRE-SZABOTT
INKONTINENCIA ELLÁTÁS**

János, 79 éves,
túlsúlyos és
bőrirritációktól szenved

Miért válasszuk a TENA Flex-et?

**SZEMÉLYRE-SZABOTT
INKONTINENCIA ELLÁTÁS**

Lóránt, 82 éves,
nyugtalanul alszik és
vizelet inkontinenciában szenved

Miért válasszuk a TENA Pants-et?

**SZEMÉLYRE-SZABOTT
INKONTINENCIA ELLÁTÁS**

SZEMÉLYRE-SZABOTT INKONTINENCIA ELLÁTÁS DEMENCIA ESETÉN

- A **megfelelő méretű**, pontos anatómia illeszkedést nyújtó termékkel megakadályozzuk a kellemetlen és költséges szivárgás kialakulását
- A nagy **nedvszívókapacitású** termékkel megkíméljük a páciens a gyakori, felesleges termékcserétől
- A **légáteresztő külső borítású** termékekkel megelőzhető a bőrirritációk kialakulásának kockázata
- Mobilizálható betegeknél a **modern termékek** használatával csökkenthető az ápoló-hozzátartozók, gondozók számára a pelenka cseréje nehézségei
- A modern termékek használatával **biztosíthatjuk az inkontinens betegek függetlenségét, önálló termékhasználatát**

Életminőség javítása – Emberi méltóság megtartása – Költséghatékony ellátás biztosítása!
Szövődmény-kockázatok és ergonómiai megterhelés csökkentése!

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!